

Baba Basra Sources 65

חדושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף לד עמוד א

והא דא"ל רבי אבא הוה ליה מחוייב שבועה וכו'. איכא דקשיא ליה וליהמניה במגו דאי בעי אמר לא חטפי ומהימן בשבועה, ואם תאמר כיון שלא היה נאמן אלא בשבועה אין אומרין בה מגו, הא אמרינן בהדיא בפרק המוכר את הבית גבי המפקיד אצל חברו בשטר ואמר לו החזרתיו לך דנאמן מגו דאי בעי אמר נאנסו, ואף על גב דכי אמר נאנסו שבועה דאורייתא בעי נאמן בשבועה כיוצא בה, הכא נמי להמניה בשבועה, וליכא למימר מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע בכי האי גונא אלא כגון בחמשין ידענא וחמשין לא ידענא, אבל הכא הא קא משתבע כדקא משתבע התם שבועה דחזיא ליה בדין מגו. ומפרקי רבנן ז"ל דלא אמרינן מגו היכא דקא מכחיש סהדא דלא חציף איניש לאכחושי סהדא. ואיכא למידק עלה הא דאמרינן במסכת כתובות (פ"ה א') גבי אבימי בריה דר' אבהו דהוּו מסקי ביה זוזי בי חוזאי שדרינהו ניהליהו וכו' אמרי ליה הנהו סיטראי נינהו, ומסקנא דאי ליכא סהדי מגו דיכלי למימר לא היו דברים מעולם יכלי למימר סטראי נינהו, ואמאי והא אי אמרי לא היו דברים מעולם מחוייבין שבועה נינהו דהא איכא חד סהדא, דקיימא לן שליח נעשה עד בפרק האיש מקדש במסכת קידושין (מ"ג א'). איכא לאוקומה לבתר דתקון רבנן שבועת היסת דלא אמרינן הן הן שלוחיו הן הן עידי כדאיתא התם בגמרא, ובחד נמי לא משתבע אפומיה, ודאמרינן התם בירושלמי חד גברא אפקיד גרבו גבי חבריה אתא קומי ר' אמי ועבד שליח עד וחייבו שבועה על ידי הכתף, וכתביה רבינו הגדול (שם) בפסק הלכה. אוקמינא כגון דאיהו אזל בהדיא וחזייה דאפקיד גביה, ומפקיד הכי טעין מעיקרא לנפקד, דאיפטר ליה שליח מיניה דמשלח מעיקרא, הילכך לאו נוגע בעדות הוא וקיימא לן שליח נעשה עד. ואף על גב דמ"מ חוצפא איכא, לא חשיד להו לאינשי דמימר אמרי שליח מעל כיון שאינו נאמן, ועוד שכשהעד נאמן וצריך לישבע אינו מעיז פניו להכחיש העד לשקר ולישבע, אבל כשאין העד נאמן ולא בעי שבועה עביד איניש דמיקרי ומעיז ואמר, ולדברי תלמידי רבינו ז"ל שאומרים שאין חיוב שבועה בעד אחד אלא בטוען בריא, אפילו מקמי דתקון רבנן היסת ליכא שבועה ע"פ שליח. ויש שפירשו טעם הדבר מפני שהתורה האמינה עד אחד עד שישבע הלה להכחישו וכל זמן שלא נשבע הרי העד נאמן וכמי שחטף בפניו דמי, לפיכך אינו נאמן לומר דידי חטפי אפילו בשבועה, וכיון שאינו יכול לישבע שלא חטף משלם.

תלמוד בבלי מסכת שבועות דף מז עמוד א

חזרה שבועה למקומה. להיכן חזרה? א"ר אמי, רבותינו שבבבל אמרו: חזרה שבועה לסיני, רבותינו שבארץ ישראל אמרו: חזרה שבועה למחויב לה. אמר רב פפא: רבותינו שבבבל - רב ושמואל, רבותינו שבארץ ישראל - ר' אבא. רבותינו שבבבל - רב ושמואל, דתנן: וכן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה; והיונן בה, ממאן? אילימא מלוה, אבוהון שקיל בלא שבועה ואינהו בשבועה? אלא הכי קאמר: וכן היתומין מן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה, ורב ושמואל דאמרי תרוייהו: לא שנו אלא שמת מלוה בחיי לזה, אבל מת לזה בחיי מלוה - כבר נתחייב מלוה לבני לזה שבועה, ואין אדם מוריש שבועה לבניו. רבותינו שבארץ ישראל - רבי אבא, דההוא גברא דחטף נסכא מחבריה, אתא לקמיה דרב אמי, יתיב ר' אבא קמיה; אייתי חדא סהדא דמחטף חטפה מיניה, א"ל: אין, חטפי ודידי חטפי; א"ר אמי: היכי לדיינו דייני להאי דינא? נימא ליה: זיל שלים, ליכא תרי סהדי! נפטריה, איכא חד סהדא! נימא ליה: זיל אישתבע, כיון דאמר מחטף חטפי, הוה ליה כגזלן! א"ל ר' אבא: הוה מחוייב שבועה ואין יכול לישבע, וכל המחוייב שבועה ואינו יכול לישבע משלם. אמר רבא: כוותיה דרבי אבא מסתברא, דתני רבי אמי: שבועת ה' תהיה בין שניהם - ולא בין הירושין; היכי דמי? אילימא דאמר ליה: מנה לאבא ביד אביך, ואמר ליה: חמשין אית ליה וחמשין לית ליה, מה לי הוא ומה לי אבוהא! אלא לאו דאמר ליה: מנה לאבא ביד אביך, אמר ליה: חמשין ידענא וחמשין לא ידענא; אי אמרת בשלמא אביו כי האי גוונא מיחייב, איצטריך קרא למיפטר גבי יורשין, אלא אי אמרת אביו כי האי גוונא נמי פטור, קרא גבי יורשין למה לי.

תלמוד בבלי מסכת שבועות דף לב עמוד א

דתניא: משביע עד אחד - פטור, ורבי אלעזר ברבי שמעון מחייב; לימא בהא קמיפלגי, דמר סבר: עד אחד כי אתא - לשבועה הוא דקא אתא, ומר סבר: עד אחד כי אתא - לממונא קא אתא! ותיסברא? האמר אביי: הכל מודים בעד סוטה, והכל מודים בעדי סוטה, ומחלוקת בעדי סוטה, הכל מודים בעד אחד, והכל מודים בעד שכנגדו חשוד על השבועה! אלא, דכ"ע עד אחד כי אתי - לשבועה קא אתי, והכא בהא קמיפלגי מר סבר: דבר הגורם לממון כממון דמי, ומ"ס: לאו כממון דמי.

ומ"ס לממונא אתא - ודריש קרא הכי לכל עון ולכל חטאת דהיינו למכות ועונשין הוא דאינו קם אבל קם הוא לממון.

פורת יוסף [המודפס בש"ס] מסכת שבועות דף לב עמוד א

שם גמ' לימא כו' מר סבר עד אחד כי אתא לשבועה אתי ומ"ס לממון. נ"ל דכוונת הגמרא דמחלוקתם לאיזו דבר בא עיקר עדותו דר' אלעזר סבר דעיקר ביאתו לממון אלא דיכול לפטור עצמו בשבועתו ונ"מ להיכא דאינו יכול לשבע מחויב לשלם משא"כ לת"ק דס"ל דעיקר ביאתו לשבועה וא"כ גם בשאינו יכול לישבע פטור וכן משמע הלשון מר סבר עד אחד כי אתי דאי כפרש"י ז"ל הו"ל למימר מר סבר עד אחד מחייב ממון ומ"ס עד אחד מחייב שבועה:

חדושי הרשב"א מסכת שבועות דף לב עמוד א

ע"ד אחד כי אתי לממונא אתי כו'. פי' רש"י ז"ל לממונא ממש דאע"ג דכתיב לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת קסבר דהיינו למכות ולעונשין אבל לממון קם, ולא נהירא לי דנשוה להאי מקשה טועה גמור, והנכון בעיני מה שפירש הר"י אבן מיגש ז"ל דחשבינן לי' לממון הואיל וראוי להצטרף עם אחר להוציא ממון חשבינן לי' אתי לממונא.

רשימות שעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת שבועות דף לב עמוד א

ונראה שהר"י והרמב"ן חלוקים בשתיים:

(א) בנוגע לדין כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד אליבא דהרמב"ן דין הוא שחל בהגדת כל עד ועד כשלעצמו אבל לדעת הר"י דין הוא בהגדת כל הכת וכמו הנ"ל. משו"ה אליבא דהרמב"ן, יכול העד הראשון לחזור בו בעדותו דוקא בתוך כדי דבור להגדת העדות שלו, ואילו לפי הר"י יכול הראשון לחזור בו ולהעיד בתוך כדי דיבור לעדות השני שכן הגדתו השנייה תוך כדי דיבור הוא להגדת הכת.

(ב) בנוגע לחיוב קרבן שבועת העדות לדעת הר"י כל עד ועד חייב בפני עצמו. אליבא דהרמב"ן, לעומת זאת, יש חיוב קרבן שבועה על הכת כולה, ולפיכך חייב השני ביחד עם הראשון "שעדותן כעדות אחת דפתיכא סהדותיהו בהדי הדדי".

תוספות מסכת בבא מציעא דף ה עמוד א ד"ה שכנגדו קאמינא

שכנגדו קאמינא - וא"ת מאי שנא דבחשוד על השבועה שכנגדו נשבע ונוטל אמאי לא אמרינן מתוך שא"י לישבע משלם כדאמר גבי חמשין ידענא וחמשין לא ידענא (לקמן דף צח). ובנסכא דר' אבא (שבועות דף) וי"ל הכא אי אמרי' משלם לא שבקת ליה חיי דכל העולם יביאוהו לידי שבועה ויטלו כל אשר לו ועוד דהתם אמר ליה שבועה דאורייתא אית לי עליך או תשבע או תשלם אבל הכא הוא ברצון ישבע אם נניחנו ולכך לא ישלם.

ב"ח חושן משפט סימן צב

(יא) - (יב) וכתב הרמב"ם שומר שהוא חשוד וכו' וה"ר ישעיה כתב נראה לפרש וכו' עד וכן דעת הרמ"ה עכ"ל. נראה לפע"ד דה"ר ישעיה והרמ"ה סבירא להו דמדינא בחשוד נמי אין שכנגדו צריך לישבע אלא נוטל בלא שבועה דמתוך שאין הנתבע יכול לישבע משלם אלא משום דאם כן לא שבקת חיים לכל החשודים דכל העולם יביאוהו לידי שבועה ויטלו כל אשר לו לפיכך תיקנו דשכנגדו נשבע ונוטל ואם כן לפי זה בשומר שהוא חשוד דליכא למימר לא שבקת חיים דמי יכריחו שיקבל עליו להיות שומר אי נמי השבועה לא הגיעה על השומר אלא על ידי המאורע שנאבד הפקדון או נגנב לא תקנו בו כלום אלא העמידו על דין תורה דמתוך שאין הנתבע יכול לישבע משלם. אבל הרמב"ם סבירא ליה דלא קיימא לן מתוך שאינו יכול לישבע אלא בנסכא דרבי אבא ובחמשין ידענא וחמשין לא ידענא דאמר ליה שבועה דאורייתא אית לי עליך או תשבע או תשלם אבל בחשוד דברצון הוא נשבע אם נניחנו ולכך לא ישלם וכאידך שינויא דתוספות פרק קמא דמציעא (ה א ד"ה שכנגדו) ואם כן בשומר שהוא חשוד נמי לא ישלם דלא אמרינן גבי חשוד מתוך דלא תקנו אלא דשכנגדו נשבע והכא דאי אפשר כיון דטוענו ספק פטור השומר לגמרי. ובשלחן ערוך (ס"ח) פסק כהרמב"ם:

שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - חושן משפט סימן ט

יודע מעלתו שדברי הב"ח בח"מ סי' צ"ב שכתב דלהרמב"ם ס"ל אידך שינויא בתוספות בפ"ק דמציעא דלא שייך בחשוד משואיל"מ וכו', הם שלא בדקדוק דודאי גם לתירוץ השני של התוס' מצד דין תורה דחשוד משלם רק שכיון דעכ"פ הוא רוצה לישבע תקנו חכמים שלא ישלם עד שישבע שכנגדו וזה ברור

לחם משנה הלכות גזלה ואבדה פרק ד הלכה א

[א] קנס קנסו חכמים וכו'. וא"ת דכל חשוד על השבועה קנסו שכשהוא חייב שבועת התורה שכנגדו נשבע ונטל זה ג"כ חייב שבועת התורה שהרי העדים מעידים במקצת שיש לו כלים תחת כנפיו והוא אומר לא נטלתי כלום והוי כאומר לחבירו מנה לי בידך והעדים מעידים שיש לו חמשים שישבע שבועת התורה ואי מודה שנטל מקצת מן הכלים כ"ש שחייב שבועת התורה שהוא מודה מקצת וכיון שהוא גזלן הוי חשוד ומהפכין אשכנגדו א"כ מאי שנא שכתב דגבי גזלנין קנסו וקנסו הכא טפי מבעלמא. וי"ל דהכא קנסו דאפי' שאמר נטלתי כלי זה ובעה"ב טוען שנטל זה וכלי אחר דמה שאמר כלי זה הוי הילך ואינו חייב שבועת התורה ובשאר חשוד לא מהפכין אשכנגדו והכא קנסו טפי דאע"ג דהוי שבועה דרבנן מהפכין אשכנגדו:

בעל המאור מסכת בבא בתרא דף לז עמוד א

וה"ר אברהם ז"ל דחה זו הסברא ואמר דלא אמרי' הוי מחויב שבועה ואינו יכול לישבע אלא בענין היו שניהם חשודין דאיכא גבי לוח רעותא דחשדא אי נמי גבי חמשיין ידענא וחמשיין לא ידענא דריעא נמי טענתיה מ"ש ידיע בהני ולא ידע בהני

רמב"ם הלכות מלוה ולוה פרק יג הלכה ד

המלוה את חבירו על המשכון ואבד או נגבד בלא אונס שהרי המלוה חייב בדמי המשכון כמו שביארנו, ואמר ה המלוה סלע הלוייתך עליו ושני דינרין היה שוה ולוה אומר סלע הלוייתני עליו וסלע היה שוה, הרי המלוה נשבע תחלה שבועת השומרין שאינו ברשותו והלוה נשבע היסת שהיה שוה כנגד החוב ונפטר. אמר המלוה סלע הלוייתך עליו ושקל ז היה שוה והלוה אומר סלע הלוייתני עליו ושלשה דינרין היה שוה ישבע המלוה תחלה שאינו ברשותו ואח"כ ישבע הלוה כמה היה שוה שהרי הודה במקצת וישלם הדינר, אמר הלוה סלע הלוייתני עליו ח ושתיים היה שוה והמלוה אומר סלע הלוייתך עליו וסלע היה שוה ישבע המלוה שאינו ברשותו וכולל בשבועתו שהיה המשכון כנגד החוב, אמר הלוה סלע הלוייתני עליו ושתיים היה שוה והמלוה אומר סלע הלוייתך עליו וחמשה דינרין היה שוה ישבע המלוה שאינו ברשותו ויכלול שלא היה שוה יתר על ה' דינרים וישלם הדינר, סלע הלוייתך עליו ושני דינרין היה שוה והלוה אומר איני יודע דמיו ישבע מלוה שאינו ברשותו וכולל בשבועתו ששני דינרין היה שוה וישלם הלוה שאר החוב שהרי הוא יודע בודאי שהוא חייב לו ואינו יודע אם פרעו אם לא פרעו, סלע הלוייתני עליו ושתיים היה שוה והמלוה אומר איני יודע דמיו ישבע המלוה שאינו ברשותו ויכלול שאינו יודע שדמיו יתר על החוב אפילו פרוטה אחת ויפטר שהרי לא חייב עצמו בכלום, אבל אם אמר המלוה אני יודע שהיה שוה יתר על החוב אבל איני יודע כמה ה"ז משלם כל מה שטען הלוה בלא שבועה כמי שאמר חמשים יש לך בידי וחמשים איני יודע שהוא מחויב שבועה ואינו יכול להשבע כמו שיתבאר, ויש לו להחרים על מי שטוען שקר. +/השגת הראב"ד/ אבל אם אמר המלוה אני יודע וכו' עד על מי שטען שקר. א"א על שיטתו הוא הולך ואין אנו נסכמים עמו לפי שלא בא איני יודע של זה על ברי של זה שאינו אומר אתה יודע ששנים היה שוה אבל ודאי אם אמר לו כן הדין כדבריו עכ"ל. +

רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק ט הלכה י

לא היתה שם ראייה ברורה שזה הזיק אלא עדים מעידים שאחד משני אלו הזיק משלם המזיק כמו שאמר, ואם טען הניזק שאתה יודע ודאי שזה הזיק בפניך הרי המזיק נשבע שבועת התורה ומשלם כמו שהודה שהרי הודה במקצת. +/השגת הראב"ד/ היו שני השוורים הרודפין וכו' הרי המזיק נשבע שבועת התורה [וכו'] שהרי הודה במקצת. א"א אתם ומועד קאי ומתני' /בבא קמא/ (לה) דקתני המוציא מחבירו עליו הראיה כגון דקאמר שמא תם הזיק דליכא שבועה גביה, ואם תאמר להוי כמחויב שבועה שאינו יכול לישבע דהא אומר מקצת ידענא ומקצת לא ידענא, התם תובע אותו בבריא ואומר לו באמת אתה יודע. +

שלטי הגבורים מסכת בבא בתרא דף יז עמוד ב

והטענה הראשונה אשר להראב"ד ולהרא"ש עם מיי' נראה דס"ל למיי' דודאי כל היכא דליכא למיחש לרמאות כלל אז ודאי אף על פי שמודה במקצת ובמקצת אומר איני יודע לא הוי מחויב שבועה ואינו יכול לישבע והיכי דמי כגון שור שנגח את הפרה ונמצאת עוברה בצדה ואמר המזיק דלא ידע אם קודם שילדה נגחה או לאחר כך אז ודאי אין בשמא הזה חשש רמאות דפשיטא דשפיר קאמר שאינו יודע שלא היתה אצלו בשעת לידה אבל הכא למה לא היה לו לנפקד לדעת מהו הדבר שמפקיד אצלו כדי שיוכל להזהר בשמירתו ואפי' שיהיה המנהג שלא יעיין הנפקד במה שמפקדין אצלו לא

בשביל כך יפסיד המפקיד ולעולם איכא למיחש שמא לרמאות טוען שאינו יודע דבר זה וכיון דמחויב שבועה על שהודה במקצת ה"ל שפיר בכלל מחויב שבועה ואינו יכול לישבע:

תוספות מסכת בבא מציעא דף ה עמוד ב ד"ה ותקנתא לתקנתא
ותקנתא לתקנתא - ומתוך שאינו יכול לישבע משלם לא שייך הכא כדפרישית.

מהר"ם מלובלין מסכת בבא מציעא דף ה עמוד ב

ד"ה ותקנתא לתקנתא ומתוך שאינו יכול לישבע משלם לא שייך הכא כדפרישית. יש לומר דכונת התוס' בזה כדפירש לעיל בסמוך דגבי חשוד לא אמרינן מתוך שאינו יכול לישבע וכו' מטעמא דכתבו התוס' לעיל בזה בסמוך וי"ל ג"כ דרצו התוס' בזה מה שכתבו לעיל בדף ג' בד"ה בכליה בעי דלודי דבשבועה דרבנן לא אמרינן מתוך שאינו יכול לישבע וכו':

רש"י מסכת בבא מציעא דף ה עמוד ב

תד"ה ותקנתא ומתוך כו' כדפרישית. נראה כוונתם כפי' הב' של מהר"ם דלפי' הא' קשה דהא היכא דגם שכנגדו א"י לישבע חזינן דאמרינן מחשאי"ל משלם היינו בשניהם חשודים לדעת הרי"ף בפ' כה"נ דאמרי' חזרה שבועה למחויב לה ומחשאי"ל מ' וה"נ כיון דעל שכנגדו אין אנו יכולים להטיל שבועה הל"ל מחשאי"ל מ' דהוא דינא דאורייתא ולא תקנתא ואפי' לדעת התוס' שם דבשניהם חשודים יחלוקו אינו אלא משום קנסא לפי שהוא חשוד והכא הלא אין על מה לקנסו:

קצות החושן סימן צב ס"ק י

(י) החשוד שבועת היסת. והוא מבואר ממה שאמרו בש"ס תקנתא לתקנתא לא עבדינן בפ"ק דמציעא (ה, ב) גבי ההוא רעיא ובפרק שבועת הדיינים (שבועות מא, א) ע"ש. ועיין בתוס' גבי ההוא רעיא ד"ה ותקנתא לתקנתא וז"ל, ומתוך שאינו יכול לישבע משלם לא שייך הכא כדפירשנו עכ"ל. ובתשובת מוהרש"ך ח"א דף קס"ח הקשה על דברי תוס' ז"ל למה כיוונו תוס', אי כיוונו להקשות ולומר דאע"ג דתקנתא לתקנתא לא עבדינן מ"מ נימא מתוך שאינו יכול לישבע משלם ואמאי פטרינן ליה מתשלומין וכו', קשה דהיכי מצי למימר הכא מתוך כיון דהא דרב נחמן תקנתא ומאי דאמרינן מתוך הוי תקנתא לתקנתא כמ"ש תוס' לעיל (ג, ב) ד"ה בכליה בעי דלודי, א"כ כי היכי דלא אמרינן שכנגדו נשבע ונוטל משום תקנתא לתקנתא ה"נ לא אמרינן מתוך מהאי טעמא עכ"ל. ובשו"ת מוהר"ש הלוי חלק חו"מ (סי' כ"א הראשון) כתב על זה וז"ל, ואני שואל מחילה מעצמותיו הקדושים ואומר דזה עצמו כיוונו תוס' במ"ש ומתוך לא שייך הכא כדפירשנו, פירוש כמו שפירשנו לעיל בד"ה ובכוליה בעי דלודי והוי מטעמא דהוי תקנתא לתקנתא, ולא קאי כדפירשנו לעיל למ"ש (שם ה, א) בד"ה שכנגדו קאמינא בעובדא דרעיא כמו שחשב הרב זלה"ה עכ"ל. ומדבריהם למדנו דהא דאמרינן מתוך אינו תורה אלא תקנת חכמים, וכבר כתבנו בסימן ע"ה ס"ק י"א דהוי דאורייתא דיליף לה פרק כל הנשבעין (שבועות מז, א) משבועת ה' תהיה בין שניהן ולא בין היורשין, וע"ש דפריך ורב ושמואל האי שבועת ה' מה דרשי ביה, אלמא דהוא דרשה גמורה מן התורה. וצריך להבין טעמא מאי לא אמרינן מתוך בשבועה דרבנן, דהא חזינן דגם תקנת חשוד ס"ד למימר בשבועה דרבנן אלא משום דהוי תקנתא לתקנתא, והיינו משום דמן התורה חשוד לא מיפסל לשבועה וכמ"ש תוס' בפרק הגוזל קמא (ב"ק קח, א ד"ה ותרי כפילי) הובא בסק"א ע"ש, ואפילו את"ל דחשוד מיפסל מדאורייתא, מכל מקום כיון שרוצה לישבע אינו בדין שישלם, וכיון שאינו אלא תקנה לא עבדי תקנתא לתקנתא, אבל מתוך דהוי דאורייתא ולא תקנה למה לא אמרינן דין מתוך בשבועה דרבנן. ועוד דכל הפוסקים כתבו דלא אמרינן מתוך גבי שבועה דרבנן (עיין בסימן ע"ה סעיף י"ד) וזה תימה דלא זכרו בש"ס אלא מחשוד. וכבר הקשה מוהר"ש הלוי (שם) בהא דאמרינן פרק שבועת הדיינים (שבועות מא, א) מאי איכא בין שבועה דאורייתא לשבועה דרבנן, ולמה לא אמרו נפקא מינה לענין מתוך.

לכן נראה דין מתוך כיון שאינו מתקנה אלא מדינא ראוי לומר גם בשבועה דרבנן, אלא משום דדין מתוך בשני פנים או חשוד או שטוען איני יודע וכיוצא דאינו יכול לישבע, ומחשוד כבר אמרו בש"ס דהוי תקנתא לתקנתא וכמ"ש או משום דחשוד לא מיפסל מן התורה או משום דרוצה לישבע, ואם טוען איני יודע בשבועת היסת נראה דלא שייך ביה כלל דין מתוך, דבשלמא גבי שבועת התורה ליכא שבועת איני יודע רק שבועת ברי ולהכי לרב ושמואל דלא סברי מתוך (שבועות מז, א) אית להו בחמשיין ידענא וחמשיין לא ידענא דנפטר משבועת התורה כיון דליכא בדאורייתא שבועה שאיני יודע וכמ"ש בסימן ע"ה ס"ק י"ז ע"ש, ומש"ה למאן דסבירא ליה מתוך צריך לשלם בחמשיין ידענא וחמשיין לא ידענא כיון דליכא שבועה באיני יודע, אבל בשבועת היסת אם טוען להד"מ בברי נשבע בברי, ואם טוען איני יודע אם נתחייבתי נשבע שאיני יודע, דבשבועה דרבנן איכא נמי שבועת איני יודע ולא שייך מתוך שאינו יכול לישבע משלם כיון דיכול לישבע שאינו יודע, וכן דין נסכא דר' אבא נמי לא שייכא בשבועה דרבנן, דאם העד מעיד בעבדים ושטרות

וקרקעות אין השבועה על ידי העד כיון דאין עד אחד יכול לחייב שבועה בקרקעות ואינו נשבע אלא על טענת התובע ברי, וכי משיב דידי הוא הרי נשבע על טענתו דחטף דידיה, ולפי"ז לא קשה למה לא קאמר בש"ס (נמי) [נפקא מינה] לענין מתוך, דהא לא משכחת דין מתוך בשבועה דרבנן דבשמה יכול לישבע בשמה ונסכא דר' אבא לא משכחת בשבועה דרבנן ודו"ק.

ומזה נראה דהיכא דמשכחת דין מתוך בשבועה דרבנן אמרינן מתוך. וניחא דברי הרמ"א שפסק בסימן נ"ח סעיף ב' בטוען סטראי ואיכא עד אחד דהוי דין נסכא דר' אבא, והקשו בזה האחרונים הא בשבועה דרבנן לא אמרינן מתוך וכמ"ש. וכן הא דכתב בשו"ע סימן נ"ט בטוען המלוה על השטר איני יודע דמפסיד המלוה והוא מבעל התרומות (שער נ"ג ח"א) ולמדו שם מחשוד דאפיק שטרא (לעיל סעיף ט'), והקשיתי שם בסימן נ"ט כיון דאנן קי"ל חשיד דאפיק שטרא נוטל בלא שבועה למה יפסיד המלוה בטוען איני יודע. ולפי מ"ש ניחא דשבועת המשנה נמי ליכא באיני יודע וא"כ הוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול לישבע משלם. והא דחשוד נוטל, היינו משום דחשיד ודאי אינו אלא תקנתא ותקנתא לתקנתא לא עבדינן אפילו בשבועת המשנה כיון דמדרבנן הוא, אבל מתוך אמרינן אפילו בדבריהם היכא דשייכא וכמ"ש ודו"ק:

רש"י מסכת שבועות דף מח עמוד ב ד"ה והשביעית משמטת

והשביעית משמטת את השבועה - לאו אהך שבועה דשותפות קאי דאין שביעית משמטת שותפות ולא שבועתה אלא מלוה ושבועתה.

ר"ן (על הרי"ף) מסכת שבועות דף לב עמוד ב

ושביעית משמטת השבועה. לא קאי אהך שבועה דהשותפין דאין שביעית משמטת שותפות ולא שבועתה אלא מלוה ושבועתה ואיכא למידק שבועת מודה מקצת דמלוה פשיטא דכיון דממון אין כאן שבועה אין כאן ונ"ל דהכא בשתבע קודם שביעית והודה במקצת וכפר במקצת ואותו מקצת שכפר בו אין שביעית משמטתו שכל ממון שכפר בו קודם שביעית אף על פי שעברה שביעית עליו אינו משמט והכי איתא בפירוש בירושלמי במסכת שביעית מלוה ונעשית כפרנית אינה משמטת וכ"כ הרמב"ם ז"ל בפ"י מהל"ש שמה ונמצא שאותו ממון שכפר בו לא נשמט בשביעית וסד"א כיון שתבע קודם שביעית והודה במקצת וכפר במקצת ותביעת אותו מקצת במקומה עומדת שלא נשמט בשביעית ישבע עליה לאחר שביעית קמ"ל דשביעית משמטת שבועה זו כיון דהשמיטה אותו מקצת שהודה בו נמצא שאינו אלא כופר בכל ואף השבועה שבאה מחמת אותו מקצת של הודאה נשמטת שכיון שהממון נשמט אף הדבור של שבועה שבא מכחו נשמט: